basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/
NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V1

MEI/JUNIE 2026

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 80

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 12 bladsye.

Kopiereg voorbehou

AFDELING A: LEESBEGRIP

ASSESSERINGSRIGLYNE

- Spel- en taalfoute in antwoorde word nie gepenaliseer nie omdat die fokus op begrip is.
- Indien die leerder woorde uit 'n ander taal gebruik as die taal waarin die vraestel verskyn, word daardie vreemde woorde geïgnoreer (toegedruk). Indien die antwoord sonder daardie vreemde woorde sinvol in Afrikaans is, word die leerder NIE GEPENALISEER NIE. Indien die vreemde woord in die antwoord vereis word, is dit aanvaarbaar.
- By oop vrae word geen punt toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE nie. Die rede/motivering verdien die punt.
- Geen punt word toegeken vir WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING nie. Die rede/motivering verdien die punt.
- Waar eenwoord-antwoorde gevra word en die leerder gee 'n volsin, is dit korrek **MITS** die korrekte woord onderstreep of op een of ander wyse uitgelig word.
- Wanneer TWEE/DRIE feite vereis word en 'n reeks word gegee, sien SLEGS die eerste TWEE/DRIE na.
- Aanvaar dialektiese variasies.
- Aanvaar die letter wat met die korrekte antwoord ooreenstem EN/OF die antwoord wat volledig geskryf word vir meervoudigekeuse-vrae.

VRAAG 1

TEKS A: SUID-AFRIKA SE TYLA MAAK GESKIEDENIS MET HAAR MUSIEK!
[Bron: Maroela Media, *Wikipedia* en *Capital XTRA*]

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
1.1.1	2024	1
1.1.2	Los Angeles	1
1.1.3	*Water*	1
1.2	24 (jaar oud)	1
1.3	"Sy is een van vyf kinders." *(Geen penalisering indien die sin NIE tussen aanhalingstekens is NIE)*	1
1.4	• Sy het naweke na musiekateljees toe gegaan. • Sy het op skool al/by die musiekateljees musiek geskryf/opgeneem. • Sy het haar **liedjies op** haar ***Instagram***-rekening geplaas. • Sy het haar liedjies vir bekende musiekmense gestuur. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde. Aanhalings uit die teks kan aanvaar word.)*	2
1.5	(Hoërskool) Edenglen	1
1.6.1	ontevrede	1
1.6.2	trots op	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
1.7	• Sy het 'n energieke persoonlikheid./Haar energieke persoonlikheid/ energiek • Sy het hope/baie musiektalent. *(Of soortgelyk aan bogenoemde. Direkte aanhaling met TWEE korrekte feite kan aanvaar word.)*	2
1. 8	• Tyla **meng** graag **pop(musiek) en amapiano**. • Tyla is goed/die beste daarmee om **pop en amapiano** te **meng**. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.9	• Daar is bewyse daarvoor. • Dit kan geverifieer word. • Daar is statistiek/data daaroor. • Chart Data is 'n organisasie wat feitelike inligting deel. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.10	• Brittanje • (Die) VSA/Amerika *(Die direkte aanhaling word nie aanvaar nie.)*	2
1.11	• **Albei** is Suid-Afrikaners./Tyla/Trevor is **ook** 'n Suid-Afrikaner. • Hulle is **albei** vir Grammy's benoem./Tyla/Trevor is **ook** vir 'n Grammy benoem. • Hulle was **albei** by die (66ste) Grammy-aand./Tyla/Trevor was **ook** by die Grammy-aand. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
1.12.1	E/Die Seethal-ouers se dogter is gebore.	1
1.12.2	D/Tyla het met haar eerste eie liedjie in Suid-Afrika sukses behaal.	1
1.12.3	B/Tyla het 'n ooreenkoms met 'n maatskappy aangegaan om haar musiek te bemark.	1
1.12.4	C/Die vrystelling van haar groot treffer in hierdie jaar het vir haar sukses gebring.	1
1.13	• Hulle maak my trots om 'n Suid-Afrikaner te wees. • Hulle laat my glo dat Suid-Afrikaanse jongmense sukses in die wêreld kan behaal. • Ek kan glo dat prestasies erken/raakgesien/beloon word. • Elke kind kan ‘n sukses wees. • Dit wys vir die wêreld waartoe Suid-Afrikaners in staat is/wat Suid-Afrikaners kan doen. • Ek glo dat die wêreld nou beter weet wat Suid-Afrika en sy mense is. • Hulle wys dat alle Suid-Afrikaners ongeag ras en kleur gelyke geleenthede kan ontvang. • Dit moedig my aan om my eie talente uit te leef./Hulle is 'n inspirasie vir my. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Direkte aanhaling kan nie gebruik word nie, waardering moet uitgespreek word.)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
1.14	• Die skrywer fokus op al Tyla se hoogtepunte wat opgeteken is/genoem word/beskryf word. • Tyla se sukses is wêreldwyd erken. • Die dinge wat Tyla gedoen het, is nog nie voorheen gedoen nie. • Dit maak nie saak wat in die toekoms mag gebeur nie, dit wat Tyla bereik het, sal altyd onthou word. • Tyla was die eerste Suid-Afrikaanse vrouekunstenaar wat soveel sukses op Spotify behaal het. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

TEKS B: SPORTPRENT [Bron: *Pinterest*]	

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
1.15.1	Somer	1
1.15.2	• Die mense se motor het in die son gesmelt. • Dit lyk of daar nog stoom uit die gesmelte motor kom. • Die mense is op die strand/by die see/swem. • Die son lyk baie warm met die strepies wat daar om is./Die son is (baie) warm./Die son skyn. • Die mense dra swemklere/-kostuums/baaibroeke/min klere/kom nou net van die strand af. • Daar is 'n vrou met 'n sambreel/'n koelboks/'n somersrok aan. • Daar is mense met sambrele. • Daar is mans met kaal bolywe/kortbroeke. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.16.1	• Hy staar net na die gesmelte motor. • Sy lyf is effens agteroor getrek. • Sy oë is groot oop. • Hy hou sy hand teen sy mond/ken./Die seuntjie het sy vinger in/teen sy mond. • Die seuntjie lyk deurmekaar/verward/geskok. • Die seuntjie se wenkbroue is gelig. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.16.2	• Die pa wys met sy hand na die motor/se hand is op(gelig)/oop. • (Sy) oë is groot/lyk asof hy dit nie kan glo nie. • Hy kyk/staar (stip) na die motor. • Sy mondhoeke wys afwaarts. • Die pa se wenkbroue is gelig. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Wat hy **DOEN**.)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
1.17	• Die ander motors is nie beskadig nie. • Die ander motors is in die koelte/onder die bome parkeer/parkeer waar dit nie so warm is nie. • Die bome het die ander motors teen die son beskerm. • Attie se motor is die enigste een wat in die son gesmelt het. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
1.18	Om mense ... • bewus te maak van hoe warm dit in Suid-Afrika kan raak • op 'n komiese manier na 'n ongemaklike saak te laat kyk • oor 'n (ernstige) saak in te lig, bv. klimaatsverandering/ aardverwarming • te laat lag • oor die gevare van die son in te lig • bewus te maak van die noodsaaklikheid van die beskerming teen die son *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING

Nasien van die opsomming

Nasien van die opsomming word gebaseer op die insluiting van die relevante feite soos deur die teks voorgeskryf. Die opsomming moet soos volg nagesien word:

- **Puntetoekenning:**
  - 7 punte vir 7 feite (1 punt per feit)
  - 3 punte vir taal
  - Totaal punte: 10

- **Toekenning van taalpunte as leerders nie woordeliks aangehaal het nie:**
  - 1–3 korrekte feite: 1 punt
  - 4–5 korrekte feite: 2 punte
  - 6–7 korrekte feite: 3 punte

- **Toekenning van taalpunte as leerders woordeliks aangehaal het:**
  - 6–7 korrekte aanhalings: geen punte vir taal word toegeken nie
  - 4–5 korrekte aanhalings: maksimum 1 punt vir taal word toegeken
  - 2–3 korrekte aanhalings: maksimum 2 punte vir taal word toegeken
  - Toegewing: Indien die kandidaat 6 of 7 korrekte feite het, maar een daarvan is 'n direkte aanhaling, kry die kandidaat 6 of 7 punte vir die 6 of 7 feite en 3 punte vir die taal. Die kandidaat kry in hierdie geval dus 9/10 of 10/10 vir die opsomming.

    Indien die kandidaat **net 1 direkte aanhaling** het, verdien die kandidaat net 1 punt vir die aanhaling en geen punte vir taal nie.

Getal woorde:

- Nasieners moet die getal woorde verifieer.
- Geen punte word afgetrek indien die leerder nalaat om die getal woorde wat gebruik is, aan te dui of verkeerd aandui nie.
- Indien die maksimum getal woorde (70 woorde) oorskry word, moet die nasiener VYF woorde ná die 70-woordegrens aan lees en nasien. Ignoreer die res van die opsomming ná die sin waarin die 75ste woord voorkom.

VRAAG 2

TEKS C: KOM ONS GAAN DRAF!
[Verwerk uit *Kuier*, 7 November 2024, en ander]

DIREKTE AANHALING		EIE SINNE
"Daar is verskillende redes waarom mense draf. Hier is 'n paar wenke om in gedagte te hou wanneer jy wil gaan draf."		
"**Jou skoene is belangrik**! **Jy moet goeie drafskoene kry wat die nodige ondersteuning aan jou voete bied**, veral as jy op 'n teerpad gaan hardloop. Dié skoene is duur.	1	Kry (goeie/die regte) (draf)skoene wat jou voete ondersteun./Goeie (draf)skoene is belangrik./Jy moet goeie (draf)skoene hê/gebruik/dra/kry.
Jou drafklere is ewe belangrik. Jy behoort klere te dra waarin jou liggaam kan 'asemhaal'. Katoen en wol gaan nie vir jou werk nie."	2	Dra klere wat jou liggaam laat asemhaal./Moenie in katoen- of wolklere hardloop nie./Die regte klere is belangrik.
"Mense wat draf, ervaar dieselfde uitdagings. **As jy in 'n groep draf, is die oefening lekker.** Jou liggaam moet aan die draf gewoond raak. **Maak dus seker dat jy jou oefensessie nie te vinnig begin nie.**	3	Draf saam met ander mense/in 'n groep./Jy moet in 'n groep draf./Moenie alleen draf nie./Kry 'n maat.
Oefening dehidreer jou en jou liggaam kan dan nie op sy beste funksioneer nie. **Hoe meer jy oefen, hoe meer water moet jy drink**."	4	**Begin** (jou oefensessie) stadig/rustig./Moenie jou oefensessie (te) vinnig **begin** nie.
	5	Jy moet (genoeg) water drink./Drink (meer) water.
"Veiligheid eerste! Dis nie wys om alleen of op verlate plekke te draf nie. **Kies 'n roete en tyd wanneer daar ander drawwers ook op die pad is**. Onthou, jy deel die pad met ander gebruikers. **Die algemene reël is om só te draf dat jy verkeer sien aankom.** Sypaadjies bly nog die veiligste opsie."	6	Draf op 'n roete en 'n tyd wanneer dit veilig is/ander drawwers ook draf./Die roete wat en die tyd wanneer jy draf, is belangrik./Draf op 'n tyd wanneer ander drawwers ook draf./Draf 'n roete waar ander drawwers draf./Jy moet die regte roete en tyd kies om te draf./Moenie draf wanneer en waar dit stil is nie./Moenie alleen draf nie.
"**Jy moet vir jouself 'n doelwit stel as jy begin draf.** Wanneer jy voel om tou op te gooi, kan jy dalk vir 'n 5 km-pretdraf inskryf. Dit sal jou motiveer om aan te hou oefen."	7	Maak seker dat jy aankomende verkeer kan sien./Draf teen die verkeer.
	8	Jy moet doelwitte hê./Stel vir jouself doelwitte./Doelwitte kan jou motiveer om aan te hou./Moenie jou doelwitte vergeet as jy begin draf nie.

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAAL

ASSESSERINGSRIGLYNE

- Spelling:
  - Eenwoord-antwoorde word as korrek aanvaar selfs al is die spelling verkeerd. Die fout mag net nie die betekenis van die woord verander nie. Waar woordstrukture getoets word, moet dit korrek gespel word.
  - By volsin-antwoorde word verkeerde spelling slegs gepenaliseer indien die fout in die taalstruktuur is wat getoets word.
  - Waar afkortings getoets word, moet die leestekens korrek wees.
- Sinstrukture moet taalkundig korrek wees en in volsinne aangebied word volgens die instruksies.
- Aanvaar die letter wat met die korrekte antwoord ooreenstem OF die antwoord wat volledig geskryf word vir meervoudigekeuse-vrae.

VRAAG 3

TEKS D: ADVERTENSIE
[Verwerkte teks]

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
3.1	"gunsteling(-tamatiesous)"/"beste" *(Geen penalisering indien die woord NIE tussen aanhalingstekens is NIE.)*	1
3.2	• Die aanbieding is net van toepassing op groot supermarkte. • Alle winkels is nie by die aanbieding ingesluit nie. • Kleiner winkels is by die aanbieding uitgesluit (en gaan klante verloor). *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.3.1	• Die prys is in 'n sirkel/ovaalvorm/raam geplaas. • Dit is in 'n ander lettertipe geskryf. • Dit is in vetdruk/donker geskryf. • Dit staan apart van die ander woorde. • Dit is groter gedruk as die res van die woorde (in die raam). • Die asterisk langs die prys trek aandag. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.3.2	Die doel is om ... • aandag te vestig op die inligting wat later volg/aan te dui dat verdere inligting gegee word. • aan te dui dat die R80 verder verduidelik gaan word. • (die prys) te beklemtoon. • aandag te trek. • aan te dui dat pryse by verskeie winkels mag verskil. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Direkte aanhaling word nie aanvaar nie.)*	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
3.4	• Die tamaties wys dat dit 'n produk van hoë/goeie kwaliteit is. • Dit wys wat in die bottel is/waarvan die produk gemaak is. • Dit trek visueel die leser se aandag. • Dit maak die advertensie interessant/mooi. • Dit sê vir my meer van die produk/ondersteun/versterk die inhoud van die advertensie. • Dit skep balans in die advertensie. • Dit is van vars/regte tamaties gemaak. • Dit wys dat die tamatiesous vars is. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.5	Wil jy EEN jaar se voorraad van All Gold Tamatiesous wen**?**	1
3.6	C/die leser te manipuleer om verder te lees.	1
3.7	• Nie almal het slimfone/selfone wat QR-kodes kan skandeer nie. • Nie almal weet hoe QR-kodes werk nie. • Nie almal het data om die blad oop te maak waarheen die QR-kode jou vat nie. • Jy moet ‘n slimfoon/selfoon hê om die QR-kode te skandeer. • Baie mense gooi die strokies weg sonder om daarna te kyk. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.8	• Daar is eg Suid-Afrikaanse name/woorde/sleng op die etiket. • All Gold is een van Suid-Afrika se trotsste/beste produkte. • Dit is 'n Suid-Afrikaanse produk/word in Suid-Afrika gemaak. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
3.9	inlig**ting** *(sp)*	1
		[10]

VRAAG 4

TEKS E: STROKIESPRENT
[Verwerk uit *Zits.com*]

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
4.1.1	"liedjie" *(Geen penalisering indien die woord NIE tussen aanhalingstekens is NIE)*	1
4.1.2	Chad ... • druk sy vingers teen sy kop. • se oë is groot gerek/wenkbroue is gelig. • se mond is groot oop/glimlag nie. • staar net voor hom uit/kyk nie vir Jeremy nie. • se skouers is opgetrek/lyk ongemaklik. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
4.2	Jeremy vra (vir Chad) **of** dit/die liedjie simpel **is**.	1
4.3.1	figuurlik	1
4.3.2	aanhoudend	1
4.4.1	Jeremy ... • hou sy hande in die lug/se hande is styfgetrek/se hande is uit/op. • trek sy liggaam terug/beweeg weg van Chad af. • rek sy oë groot oop/se oë is groot (oop). • skree/skel/herhaal "NEE". • se mond is groot oop. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
4.4.2	• Die woorde/Dit ... o is in hoofletters/groot letters geskryf. o is groot geskryf. o word herhaal/meer as een keer onder mekaar geskryf. o word met uitroeptekens beklemtoon. • Die uitroeptekens kan as antwoord gebruik word bv. slegs met (!!!) aangedui. *(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)*	2
4.5	smoorkwaad *(sp)*	1
4.6	• Jeremy het ... o daarvoor gevra/Chad uitgelok/gevra watter liedjie dit is. o vir Chad gelag/gekoggel. o aanhoudend vir Chad gevra om vir hom te sê. o Chad nie geglo toe hy sê dit is simpel nie. • Chad het net sy vraag beantwoord. *(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)*	1
		[10]

VRAAG 5.1

TEKS F: KOOP TROTS SUID-AFRIKAANS
[Verwerkte teks]

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
5.1.1	styg**ende** *(sp)*	1
5.1.2	Dit is elke dag 'n stryd **om** kos op die tafel **te** sit.	1
5.1.3	reg**te** *(sp)*	1
5.1.4	positiewe *(sp)*	1
5.1.5	Dit gaan **nooit/nie net** om produkte wat in groot fabrieke vervaardig word **nie**.	1
5.1.6	werk-skep-ping **of** werk+skep+ping **of** werk/skep/ping *(Enige EEN. Die verdeling moet volledig wees.)*	1
5.1.7	besig**hede** *(sp)*	1
5.1.8	wat	1
5.1.9	duur**der** *(sp)*	1
5.1.10	Party mense **dink** dis *cool* om baie geld hiervoor te betaal.	1
5.1.11	Jy moet **ons** eie produkte **koop**.	1
5.1.12	• **Wanneer** dit goed gaan met ons ekonomie**,** ✓**gaan dit** goed met ons mense. ✓ • **Wanneer** dit met ons ekonomie goed **gaan,** ✓**gaan dit** goed met ons mense. ✓ • **Wanneer** dit met ons ekonomie goed **gaan,** ✓**gaan dit** met ons mense goed. ✓ • **Wanneer** dit goed met ons ekonomie **gaan**, ✓**gaan dit** goed met ons mense. ✓ • **Wanneer** dit goed met ons ekonomie **gaan**, ✓**gaan dit** met ons mense goed. ✓ *(Enige EEN. Let wel: Die kandidaat moet met die voegwoord begin anders verdien die kandidaat geen punte nie. Die woordorde moet in beide sinne korrek wees. Die komma moet die twee sinne korrek verdeel om 'n punt te verdien. Vir 2 punte moet die woordorde en sinsverdeling korrek wees.)*	2
5.1.13	**'n**	1

VRAAG 5.2

TEKS G: PRENT
[Verwerk uit Google Images]

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
5.2.1	bene *(Fonetiese spelling word aanvaar)*	1
5.2.2	Die wit tafeldoek **is deur** Ma oor die tafel **gegooi**.	1
5.2.3	ete**ns**tafel *(sp)*	1
5.2.4	• eetgerei *(sp)* • messegoed *(sp)* • eetgereedskap *(sp)* • tafelgereedskap *(sp)* *(Enige EEN)*	1
5.2.5	gla**sie** *(sp)*	1
5.2.6	• Die twee kinders was die skottelgoed **na ete versigtig in die kombuis**. • Die twee kinders was **na ete** die skottelgoed **versigtig in die kombuis**. • **Na ete** was die twee kinders die skottelgoed **versigtig in die kombuis**. • **Versigtig** was die twee kinders **na ete** die skottelgoed **in die kombuis**. • **In die kombuis** was die twee kinders **na ete** die skottelgoed **versigtig**. *(Enige EEN)*	1
		[20]
	TOTAAL AFDELING C:	**40**
	GROOTTOTAAL:	**80**

Kopiereg voorbehou